

SALMESANG I ØSTENS UNGE KIRKER

av

JOHANNES SMEMO

I 1963 så en bok dagens lys som på samme tid er av største betydning for de unge kirkene i Østen og en stor gave til Vestens kirker. Den er trykt i Kyoto, Japan, og heter *E.A.C.C. Hymnal*.

E.A.C.C. står for «East Asia Christian Conference», som er et møtested og fellesorgan for kirkene i det fjerne Østen. Dets oppgave er — som det heter i konstitusjonen — «å leve sammen i lydighet mot Gud til fremme av hans vilje i verden». Og et nytt og fint uttrykk for denne hensikten er dette salmeverket, som i første rekke er tenkt til bruk som salmebok ved de internasjonale kirkelige samvær i denne delen av verden. Hovedredaktøren er konferansens dynamiske generalsekretær, dr. D. T. Niles, som stammer fra Ceylon.

Boken faller i to deler. Første del inneholder 100 salmer hentet fra de kristne kirker i Vesten, annen del omtrent like mange som er diktet innenfor de unge kirker. Av de siste er mange opprinnelig skrevet på asiatisk språk, men alt er her overført til engelsk, som jo er det internasjonale språk i dette området. Salmene fra Vesten har i alminnelighet fått beholde sine originale melodier. De salmene som er diktet i Østen, har i regelen også toner fra Østen, dels nykomponerte og dels gamle nasjonale toner av ikke-kristen opprinnelse.

I den vesterlandske avdelingen av boken finner vi en god del av de beste og mest kjente salmer fra forskjellige kirker. Men som naturlig er, dominerer de engelske. Charles Wesley f. eks. er representert med hele 13 salmer og Isaac Watts med 5, og en rekke andre eldre og nyere engelsk-skrivende diktere har fått plass. Også den gammelkirkelige og middelalderlige salmediktning finnes det atskillige eksempler på, således Clemens av Alek-

sandria, Ambrosius, Bernhard av Clairvaux, og stykker av et-par gamle kirkelige liturgier. Og naturligvis savnes ikke den kontinentale evangeliske salmeverden heller. Vi møter navn som Luther, Calvin, Neander, Rinkart, Zinzendorf og Arndt. Norden er representert av to heller ukjente svensker: Stina Anderson (salmen står i den svenske salmebok nr. 340) og Carl Boberg (representert med en sang i Sangboken nr. 836). Derimot er ingen av de store nordiske navn å finne. Paul Gerhardt leter vi også fåfengt etter.

Ganske allsidig representert er *komponistene* fra det europeiske kontinent, og ikke bare de strengt kirkelige. Luther, Crüger, Bach, Teschner, Palestrina synger med, men også Händel, Haydn, Mozart og Mendelsohn. Nordens musikalske bidrag er én folketone fra Finland og én fra Sverige.

Interessant og betegnende er det at denne vesterlandske delen av boken avsluttes med ikke mindre enn 11 Negro Spirituals.

Av størst interesse er selvsagt bokens annen hoveddel, som rommer nesten 100 salmer av østerlandsk opprinnelse.

De landene som bidrar til denne nye salmesangen, er: Australia, Burma, Ceylon, India, Indonesia, Japan, Kina, Korea, Malaysia, Pakistan, Filippinene, Taiwan, Thailand. Fra noen av dem kommer bare melodier, men fra de fleste både tekster og toner. Det forekommer at en tekst fra Østen har fått vesterlandsk tone. Således synges en salme diktet i Australia på Beethovens sang til gleden fra niende symfoni (nr. 128). Omvendt finner vi i den østerlandske delen av boken en salme av John Milton med en kinesisk tempelsang som tone (nr. 103, slgn. nr. 71 i min «Gamle salmer og nye»).

Melodiene er, som allerede nevnt, dels nye komposisjoner, laget til de kristne tekster, dels ikke-kristne toner av eldre opprinnelse, folketoner, tempelsanger etc. Særlig Japan og Kina har en rekke slike nasjonale bidrag. Eksempelvis kan nevnes at en liten kinesisk salme om troen, håpet og kjærligheten, formet som bekjennelse til Den treenige, synges på en «sjanti» med tittelen «The Yangtze Boatman» (nr. 165). Oftest stammer ord og tone fra samme land, men stundom også fra forskjellige.

Blant salmedikterne finnes det folk med navn som er alminnelig kjent også i Vesten. Således møter vi selveste Toyohiko Kagawa som salmedikter. Han har riktignok bare ett bidrag, en sang om det fattige Japan, som er så rikt, og som skal bli så fruktbart og lykkelig under folkets samling og Guds velsignelse (nr. 180, skrevet 1938). Tonen er av Sumimoto Kagawa (sønn eller annen slektning?). Andre dominerende navn er kineseren T. C. Chao, inderen N. V. Tilak og bokens hovedredaktør, D. T. Niles.

Bak nesten halvparten av salmene står Niles — som dikter, gjendikter eller oversetter. Han skriver selv på engelsk og har oversatt til engelsk en rekke andre salmer, idet han ser ut til å beherske flere østasiatiske språk.

En betydelig salmedikter er også inderen Tilak (1862–1919), som er representert med 7 salmer. En av dem (nr. 159) er allerede å finne i den internasjonale studenterbevegelses salmesamling «Cantate Domino» nr. 23: «Grant me to give to men what they desire». Men andre av dem synes meg å være minst så karakteristiske og betydelige.

Noe av det første som interesserer, er selvsagt spørsmålet om innhold og budskap i disse salmene fra de unge kirker. Litt overraskende virker kanskje en ting som er nevnt i forordet til boken, nemlig at det *ikke* er «objektive» salmer — salmer om de kristne grunnsannheter — som dominerer, men mer den subjektive salme, den som vitner om den personlige troserfaring, og som priser den treenige Gud for det nye liv han gjør mulig.

Dette har ført til at når en fulltonende salmebok skulle lages, ble det nødvendig å skaffe til veie nye salmer, som kunne sikre at samlingen fikk et allsidig kristent budskap med sterk vekt på frelseskjensgjerningene og hovedsannhetene i evangeliet. Det ble her Niles fikk sin største oppgave i dette arbeidet. Han har skrevet f. eks. høytidssalmer, salmer om kirken, nattverden, Jesu gjenkomst osv.

Men ellers ville det ikke være rettfærdig å si at den asiatisk-australske salmesangen som møter oss i denne boken, er enstonig. Langt på vei finner en her de samme emner og toner som vi kjenner fra vår egen salmeverden. De som har skrevet salmene, er na-

turligvis kjent med og påvirket av den vesterlandske salmediktning og salmesang som misjonærene har brakt med seg. Men det hele er også et fint og oppbyggelig vitnesbyrd om hvordan evangeliet er ett og det samme for alle folk som får seg det forkynt i troskap, og som tar imot det i lydighet.

Men samtidig har de nye kirkers sang sin egenart, både innholdsmessig og formelt. Ikke minst gripende er det å lytte til vitnesbyrdet om hva evangeliet har betydd for den enkelte og for det folk som før ikke kjente Gud og livet i ham, men som alt er blitt nytt for. For å gi et konkret eksempel og et mer bestemt inntrykk av dette har jeg på side 65 i dette numret av tidskriftet forsøkt å oversette en anonym sang fra Indonesia, oversatt til engelsk av etpar misjonærer (nr. 138).

Det er en naturlig ting at disse lykkelige erfaringene videre gir seg uttrykk i en sterk og frimodig misjonsappell. Enkelt og freidig i ord og toner, og karakteristisk for de fleste spesielle misjonssalmer i samlingen, er dette siste verset i en japansk salme (nr. 136).

*Til alle verdens hjørner
må melding sendes fort
om verket til vår frelse
som Jesus Krist har gjort.
På korset høyt opphøyet
han verdens synd tok bort,
for alle folk og slekter
han åpnet livets port.*

Den kristne aktivitet som evangeliet motiverer, er altså klart erkjent og uttrykt. Ja, det finnes eksempler på at man har et nytt og friskt blikk for hvordan hele menneskelivet og den enkleste kallsgjerning blir helliget ved inkarnasjonens under og ved Jesu jordiske eksistens. Hør hvordan en japaner kan synge om saken (til en japansk folketone, nr. 177):

*Herrens frelse kommer ikke som en teori.
Ved hans henders strev og pine ble vi frelst og fri,
ikke ved en høylærd visdom, funnet i en bok,
men ved Helligåndens flamme i den kropp han tok.
Slik kunne mennesket bli bror av himlens sønn.
Slik får en arbeidsmann et himmelsk liv som lønn.*

Men samtidig er man fullt klar over påkjenningene og farene ved verdens uro – den som rår like meget i Østen som i Vesten, og som østerlendingen kanskje føler med et ømmere sinn og en enda sterkere lengsel etter stillhet og fred enn vi gjør. Atter er det Japan som synger (nr. 154):

*Istykkerslitt av verdens ting,
med angst og strid i barm,
vi hører bare tidens brus
og mengdens mas og larm.
Da søker vi for sjelens ro
det indre stille sted
hvor i vårt hjertes tempelrom
din stemme lyser fred.*

*Ja, midt i byens stim og støy
og trette, tomme liv,
hvor sjelen leker bort seg selv
i lyst og last og kiv,
der ber vi: Kom du dag for dag
og nådig til oss tal.
Gjør av vårt hjertes tempelrom
din egen kirkesal!*

Hos en Niles kan denne dybde-dimensjonen komme til høyverdigg uttrykk i salmer om bønn og nattverd. En nattverd-salme som den disse par versene er hentet fra, ligger vel ikke langt under det beste vi selv eier (nr. 172):

*Guds vintre-frukt voks fin
i sol så varm og god,
men drua vart 'kje vin
før sjølv haf persa trod.*

*Ein livsens vin vart spilt
da Kristus hang på kross.
Eit signings-staup vart fylt
da blodet rann for oss.*

*Han kjem og kjem her att,
han opp av grava stod;
di eig vi livsens skatt
i Herrens død og blod.*

Formelt er salmene naturligvis nokså forskjellige, både hva art og kvalitet angår. Men gjennomgående er nivået høyst respektabelt. Somme salmer har ordinær rytme og ordinære rim etter våre vanlige mønster. Andre ganger er de rimfrie og kan ha egenartet rytme. Den sterkeste forskjell i forhold til Vesten ligger nok nettopp i melodiene, både når det gjelder toneføring og rytme. Mange av tekstene er, som sagt, forfattet til foreliggende toner. Da valgte man i regelen toner som var sangbare også med engelsk tekst. Men undertiden ble det, heter det i forordet, nødvendig å gjøre endringer i melodiene, så de ikke skulle lyde for «eksotiske».

Et eksempel på bruk av en gammel kinesisk tempeltone, hvor hele musikken lyder som tunge, regelmessige klokkeslag, er denne påskesalmen av Niles (nr. 127):

*Seirens krans er nådd,
strid til hvile vendt,
Herrens vilje skjedd,
nådens verk fullendt.
Helten står i glans,
fylt av himlens fryd,
jubel bruser lik
tusen vannes lyd.*

*Satans makt er slått,
natten klar som lyn,
templets forheng sprengt,
troen vendt til syn,
døden dømt og død,
helvets nøkler Hans!
Jesus på sin stol
bærer seirens krans.*

Slutningsverset i en rimfri japansk salme om den fortapte sønn (til japansk folketone) kan oversettes slik (nr. 139):

*Stå opp, mi sjel, og gå!
La svina ha sin mask!
Guds barn lid alltid svolt
i framandt land.
Men faren ventar trutt.
Han vil ha barnet heim.*

Som eksempel på bruk av rim og noe komplisert rytme kan tjene dette verset fra en kinesisk bønnesalme om Ånden (til gammel kinesisk tone, nr. 133):

*Hellig Ånd, ditt sverd la gå
i min sjel — kløve selvets skjold!
Meg og mitt ta helt i vold,
så jeg intet selvisk lønnlig samler på.
I hans sold, i hans sold
som har kjøpt meg,
som har døpt meg,
vil jeg stå.*

Bilder og eksempler er svært ofte hentet fra Skriften, kanskje ikke minst fra Det gamle testament. En kinesisk salme om Guds omsorg for sine ender slik omtrent (nr. 153):

*Selv bekken Krit kan tørke bort
og ravner lide nød,
men for sin tjener sørger han
som skapte vann og brød.*

*Så kan jeg under alle kår
fra Herrens forrådshus
få hente hva jeg trenger for
min krukke og mitt krus.*

Tilaks eiendommelige salme om Kristi u-unnværlighet for den troende (til en kjent kinesisk melodi) har jeg (med noen frihet i bilde-valget) prøvd å gjengi slik (nr. 115):

*Det som røysta er for songen,
vit for den som rett vil ytre seg,
rosa for den søte angen,
det er Herren Krist for meg.*

*Det som mora er for barnet,
lei og veg for einsam ferdamann,
vassfull sky for regn som strøymmer,
det er Krist bak alt eg kan.*

*Det som sola er for gryet,
oljen for den heite, tørste eld,
det som vatnet er for fisken,
er meg Krist i alt som gjeld.*

*Stemt og nytta heilt av honom
til eit takkens glade fløytespel
her på jord og sidan heime
er for Herren Krist mi sjel.*

Spørsmålet melder seg uvilkårlig: Finnes det ikke også i disse søsterkirkene salmer som kunne overføres til bruk i våre kirkers

forsamlings- og gudstjenesteliv? Er vår sang så fulltonende som den bør være før også Østen får ta del i koret? Det gjelder både tekster og toner. Skal stoffet kunne brukes, må det selvsagt tilpasses i visse henseender. Men da kunne det også bli et Østens bidrag til hele kristenhetens fellessang og fellesliv, ikke bare en interessant eksempel-samling fra en fjern verdensdel.

Hjertenes nød, lengsel og lovsang er nå engang den samme under alle himmelstrøk. Vi kjenner oss igjen i den kinesiske dikters ord (nr. 151):

*Sut er mannens visse gjest,
draumane som bubler brest.
Verdsleg von veg ingen ting,
liknar brunn som aldri spring.
Livsens Herre, unn oss du
livet som kan allting snu!*

Og kirkens liv og oppgave og håp er felles over alt. Med trygt bibelsk feste, men samtidig på ny og selvstendig måte synges det med ord og tone fra Korea (nr. 176):

*Som et lys i verdens mørke,
som et jordens friske salt,
som en surdeig midt i melet
virker stille, endrer alt —
slik står kirken på sin vakt,
varsler inn en verden ny,
kaller ut av søvnens makt
til det store morgengry.*

Salmen har til alle tider vært et av de sterkeste bevis og vitnebyrd om at kirken er én. Og tviler noen på at nettopp her har Østen en ny sang å lære oss — slik som f. eks. en Niles kan synges den (nr. 169):

*I Jesus er vi ett
og hans lemmer en og hver,
og hodet det er han,
som vi tjener hver i sær.
Han er vår hyrde god,
som for vår skyld måtte dø,
vi er hans eget folk
og den hjord som han vil fø.*

*Hans tempel er óg ett,
skjønt det har så mange rom,
for hvert er kun en del
av den store bønnens dóm.
Og på det ene tre
vokser minste vintre-kvist,
i det må alle bli,
for de lever kun i Krist.*